journal/view/effektivnoe-izuchenie-anglijskogo-metody-i-podhody
2. Kraschi metodyky vyvchennya angliyskoyi. URL: https://www.englishdom.com/ua/blog/krashhi-metodiki-vivchennya-anglijskoyi/
3. Metodyky vykladannya angliyskoyi movy. URL: https://cambridge-club.kiev.ua/ua/metodiki-prepodavanija-anglijskogo-jazyka/
4. Naykraschi metodyky vyvchennya inozemnykh mov. URL: https://buki.com.ua/news/naykrashchi-metodyky-vyvchennya-anhliyskoyi-movy/

Зайченко Н.І.,
доктор педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка

ВРАЖЕННЯ ЛОРЕНСО ЛУЗУРІАГИ ВІД ПІСЛЯВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ (1920–1921 рр.)

Визначний іспанський педагог, науковець Лоренсо Лузуріага (Lorenzo Luzuriaga Medina) (1889–1959) на початку 1920-х років продовжив дослідження компаративно-педагогічної проблематики. У вересні 1920 року Радою з розширення наукових досліджень Іспанського Королівства Лоренсо Лузуріага направлявся на трьохмісячне стажування закордон для вивчення процесу післявоєнної реконструкції освіти у Франції, Великій Британії і Німеччині. Йому призначалася стипендія в розмірі 425 песет щомісячно й 700 песет на поїздку та повернення [1, с. 1265].

По завершенні цього відрядження в грудні 1920 року в замітці "Жебри німецьких дітей" (El Sol, 1920 р.) Лоренсо Лузуріага писав, що в післявоєнний час значно зросли показники дитячої смертності в Німеччині. Так, у 1918 році померло 68223 дитини (в 1913 році цей показник становив 32350 дітей), зокрема від грипу померли 22800 дітей (в 1913 році – 198 осіб), від туберкульозу – 11738 дітей (в 1913 році – 7425 осіб).

До 1914 року Німеччина нарівні з Великою Британією найбільше серед країн Європи піклувалася про дітей. Діяли і служби шкільної гігієни, і служби медичної інспекції, і дитячі лікарні. Війна принесла лише смерті та страждання. Найголовнішою проблемою післявоєнного часу була неможливість забезпечення достатнього харчування дітей. Із 11 тисяч дітей, обслідуваних у місті Пфорцгаймі в 1919 році, 5 тисяч не отримували достатнього харчування. Така ж ситуація спостерігалася і в Дассау, і в інших німецьких містах [2, с. 16].

Для німецької школи війна й революція не пройшли безслідно. Глибока економічна криза заважала повноцінному розвитку освіти в країні. Проте Німеччина не втратила авангардних позицій на європейському континенті в розвиненні педагогічної теорії та практики. Розбудова народної освіти і

навіть “тотальна соціалізація культури” – шлях прогресу Німеччині, був переконаний Лоренсо Лузуріага, про що він зазначав у публікації “Намітки про сучасну освіту у Франції, Англії та Німеччині” (El Sol, 1921 р.) [3, с. 8].

Ця стаття була присвячена педагогом роздумам про післявоєнну європейську освіту. Торкаючись питання про стан освіти у Франції, Лоренсо Лузуріага писав: “Перше враження, яке отримуєш при вході у французьку школу, це – порядок і дисципліна. Від ставлення охоронця до самого шкільного режиму – в усьому проявляється сувора, авторитарна система. Діти вітаються на військовий лад, підносячи руку до лоба; вчаться марширувати строєм у коридорах; носять однакові чорні фартухи; і питання з відповідями у спілкуванні вчителів та учнів формулюються лаконічно й категорично” [4, с. 8].

За визначенням Лоренсо Лузуріаги, “навчання у французьких школах має раціоналістичний, інтелектуалістський характер” [4, с. 8]. Найбільша увага приділяється вивченню французької мови і математики. Поведінка дітей у школі регламентується як дотримання порядку, а їхня поведінка поза межами школи – мало цікава для вчителів. На погляд іспанського педагога, французька школа в післявоєнний час була у складному становищі, і вийти з нього їй допоможуть націленості на дисципліну, порядок, працю та дієвість [4, с. 8].

У замітці “Реформа нормальних шкіл у Франції” (El Sol, 1921 р.) Лоренсо Лузуріага вказував, що залишаються дві важливі проблеми в підготовці вчительства у Франції – нестача вчителів для початкового навчання і недостатня підготовленість учительства в системі нормальних шкіл. Реформування нормальних шкіл у країні, започатковане в 1905 році, передбачало виокремлення двох структур у змісті освіти в нормальній школі – загальної освіти (перші два навчальні роки) та професійної освіти (третій рік навчання). Проте цього виявлялося недостатньо для педагогічної діяльності, професійна освіта майбутніх учителів мала починатися з першого дня вступу в нормальну школу [6, с. 16].

Перебуваючи у Великій Британії, Лоренсо Лузуріага був вражений зовнішньою простотою і внутрішньою привабливістю та яскравістю лондонських шкіл. Він відмічав, що англійська початкова школа влаштована за принципом “домашнього вогнища”. При школі обов’язково була площадка для ігор. Загалом виховному середовищу приділялася значна увага з боку англійських педагогів.

Зазначав Лоренсо Лузуріага і про те, що манера спілкування вчителів і учнів в англійських школах відрізнялася від того, як це здійснювалося на континенті. Були відсутні суворість, авторитаризм, пасивний послух. Не було жорсткої дисципліни, не вимагалося носіння шкільної форми. Педагоги ставилися до дитини з повагою, як до особистості.

Звертав увагу Лоренсо Лузуріага й на ту обставину, що, на відміну від французьких шкіл, де разом навчалися учні представників різних соціальних класів, в освітній системі Великої Британії передбачалися школи для дітей із бідних родин та інші школи – для дітей із родин вищих соціальних класів. Середня "public school" у дійсності була аристократичною і дорогою інституцією. Навчання в таких школах могло доходити до 5 тисяч песет за курс. Разом із тим середня освіта в Англії була найдоступнішою для народних мас порівняно з іншими європейськими країнами.

За спостереженнями іспанського педагога, навчання в англійських школах – то була лише частка освіти й до того ж – не головна; основний шкільний час призначався для заняття дітей різними іграми. У навчанні відводилася найперша увага розвиненню спостереження, інтуїції і творчості дітей. З-поміж навчальних предметів перевага віддавалася предметам гуманітарного характеру – мові, літературі, історії та географії. "Англійський учень не знає і половини того, що знає французький або німецький", – констатував Лоренсо Лузуріага [5, с. 12].

Раніше, у статті "Нова ера в освіті" (La Lectura, 1920 р.) він зазначав, що протягом XIX ст. європейським країнам здебільшого вдалося досягти організації початкової освіти для всіх громадян – освіти народної, обов'язкової, безкоштовної. Однак початкова освіта – елементарна. У XX ст. розпочиналася "нова ера в освіті", коли доступною для всіх громадян мала стати також і середня освіта. В Англії цей процес вже здійснювався [7, с. 382].

Таким чином, завдяки трьохмісячному стажуванню 1920 року Лоренсо Лузуріага зміг на власні очі переконатися, що світова війна завдала великого лиха дітям, принесла горе багатьом родинам. Аналізуючи становище освітньої сфери в Німеччині, Франції, Великій Британії, педагог звертав увагу на фундаментальні принципи організації освітнього процесу, на можливості розбудови народної освіти в цих країнах. Він приходив до висновку, що у XX ст. розвинення народної освіти значно впливатиме на прогресування європейських держав і що в реформуванні освіти в Іспанському Королівстві потрібно виходити з того, наскільки держава спроможна забезпечити просвітництво всього народу. Інакше – прірва неграмотності залишатиметься нездоланною, а країна за Піренеями – обрікатиме себе на довге периферійне відставання.

Список використаних джерел

1. Junta para Ampliacion de Estudios. 15 septiembre de 1920. *Suplemento a la Escuela Moderna*. Madrid, 1920. № 2476, 29 septiembre, año XXX. P. 1265–1266.
2. Luzuriaga L. La miseria de los niños alemanes. *El Sol*. Madrid, Jueves 16 de diciembre de 1920. № 1046, año IV. P. 16.
3. Luzuriaga L. Rasgos de la educacion actual en Francia, Inglaterra y Alemania. *El Sol*.

Madrid, Jueves 16 de junio de 1921. № 1202, año V. P. 8.
4. Luzuriaga L. Rasgos de la educacion actual en Francia, Inglaterra y Alemania. I – Francia. *El Sol*. Madrid, Jueves 2 de junio de 1921. № 1190, año V. P. 8.
5. Luzuriaga L. Rasgos de la educacion actual en Francia, Inglaterra y Alemania. II – Inglaterra. *El Sol*. Madrid, Jueves 9 de junio de 1921. № 1196, año V. P. 12.
6. Luzuriaga L. La reforma de las Escuelas Normales en Francia. *El Sol*. Madrid, Jueves 6 de enero de 1921. № 1064, año V. P. 16.
7. Luzuriaga L. Una nueva era en la educacion. Hacia la segunda enseñanza universal y gratuita. *La Lectura*. Madrid, 1920. № 237, septiembre. T. 3, año XX. P. 378–382.

Lakiychuk O.,
Lecturer,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv
Korbut O.,
Senior Lecturer,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv

CONDUCTING AN ENGLISH LANGUAGE LESSON IN WARTIME CONDITIONS

Today, the events caused by the armed aggression of the Russian Federation and the declaration of martial law in Ukraine, in accordance with the Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64/2022 "On the introduction of martial law in Ukraine», have become quite a serious test for all participants in the educational process. It affected the usual way of life of each of us. War and school... The concepts are not compatible, but today it is a reality.

During the war, the institution of general secondary education becomes a center that enables children to receive not only knowledge, but also psychological support, not to lose a sense of belonging to the community, to believe in their own strength. When students ask about war or military operations, the teacher should answer briefly, calmly, using only the facts. Special attention in lessons should be paid to teaching students to understand, express and manage their own emotions.

In the conditions of martial law, it is especially important to ensure the rights of students and give them the opportunity to continue their education.

One of the features of the «Foreign Language» subject is the construction of an educational process based on communicative and activity approaches with the provision of the sociocultural context of the learning content. We recommend taking into account the fact that, by getting information about the culture of the countries whose language is being studied, comparing them with their native country, students develop a holistic idea of the peculiarities of life in a globalized world, a system of universal and national values.

The implementation of training programs in foreign languages in distance and mixed formats can take place in synchronous and asynchronous modes (depending on the training formats agreed with the military-civilian administration,